

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

Izpitna pola

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Petek, 17. junij 2005

SPLOŠNA MATURA

1. Za narodov blagor;
npr.: nepopolno ubesediljenje, dialog, praznine oziroma prepolnost, glavno in stransko besedilo, konteksti so nakazani, različno označevanje likov, avtorjeva prisotnost je v naznakah, vertikalni zapis, zgodbena, konfliktna mrežnost, kronotopična omejenost, besedno oziroma nebesedno vedenje likov itd.

(1+1+1+1) 4 točke
2. Nastala je leta 1900, leta 1901 je izšla v knjigi, leta 1905 je bila praižvedba v Pragi in šele leta 1906 v Ljubljani.

(1+1+1) 3 točke
3. Satirična komedija / komedija / satira.

1 točka
4. Iz vrst meščanske inteligence / meščanstva / višjega sloja ipd.

1 točka
5. V meščanskem salonu, torej v zaprtem, fiktivnem prostoru.

1 točka
6. T. j. bojeviti polilog/dialog, podobe napada, obrambe, protiudarcev itd.

1 točka
7. Tudi on je kakor vsi drugi egoist, tudi njemu je prvi njegov blagor, a usta ima polna narodovega blagra; njegov stavek ironizira naslov, saj izreče resnico o sebi in vseh drugih: vsak deluje najprej in predvsem sebi v korist.

2 točki
8. Grudnovka Gorniku v II, 1; beseda "prijatelj", ki je v tej situaciji uporabljena izrazito ironično, pomeni v resnici sovražnika, političnega nasprotnika.

(1+1) 2 točki
9. Prijatelj, ali biješ name; v Hlapcih se tako po volitvah v zbornici (na začetku 2. akta) na skrivaj zmerjata in označujeta nadučitelj in Komar: Brata bi izdal, zoper očeta bi pričal in mater bi zatajil.

3 točke
10. Monološka replika / monolog.

1 točka
11. b; skozi lik namreč izjavlja / govori tudi dramatik. Komu?

(1+1) 2 točki
12. Žurnalist Ščuka zaveže Grozdu napačni čevelj, levega, ne odvezanega desnega, kar Grozda prestraši, ker mu lahko ogrozi zmago na volitvah. Ščuka s svojim dejanjem pokaže, da se je končno vzravnal in da se bo začel upor, kar se tudi zgodi z razbijanjem Grozdovih okenskih šip – hlapci se dvignejo proti gospodarjem.

2 točki
13. Blagor in narod.

(Obe besedi za eno točko) 1 točka
14. Npr.: Maks, Jerman ...

1 točka

15. Ščukovi simpatizerji, "par ljudi, neizobraženih, polpijanih", kakor pravi Gruden, vsaj delno pa tudi Gornik. (Lahko tudi lik iz drugega dramskega besedila, npr. Jerman, Peter, Lepa Vida itd.) 1 točka
16. Vstane; npr. dvigam čašo; npr. oj, vi ljudje častivredni. (1+1+1) 3 točke
17. Npr. Vitalizem. 1 točka
18. a) indirektno, eksplicitno, označeni ni prisoten,
b) direktno, eksplicitno, ob prisotnosti označenega,
c) samooznačevanje, lik o sebi,
d) eksplicitne oznake, lik ni prisoten. (1+1+1+1) 4 točke
19. Ne; Ščukovo dejanje močno zresni dramsko dogajanje, pokaže zadnjo stopnjo v dozorevanju revolucionarja in oster napad na delodajalce, oblast in vladajočo ideologijo.
Ali: Da – z ustrežno utemeljitvijo. (Točkujemo le utemeljeni odgovor) 3 točke
20. Npr.: Za katero dramsko situacijo gre? Kaj se dogodi pred njo? Kakšno nadaljevanje in sklep napoveduje? Je zelo gledališka? Je prelomna? Kaj se v njej zgodi? Zakaj so se liki zbrali na tem mestu in prav tedaj? Kako se označijo liki? Kakšen pomen ima v celotnem kontekstu? Ključni dogodek? Ključne replike? Vprašanja likov? (1+1+1) 3 točke
21. Navodilo za ocenitev: opis zamisli izvajanja / interpretacije navedene replike z obvezno ustrežno utemeljitvijo. (1+1) 2 točki
22. Navodilo za ocenitev: izbira načina 1 točka, utemeljitev 1 točka. 2 točki
23. Npr.: gledališki dogodek, odrski prostor, čas uprizoritve in uprizorjeni čas, uprizorjeno besedilo, igralec, gledališke situacije, scenografija, gledalci, neposredna navzočnost, magičnost, fiktivni sedanjik, oživljenje oziroma konkretiziranje virtualnega, inscenacija. (1+1) 2 točki
24. Npr.: dr. Grozd je uglajen meščanski politik, Kantor podeželski silak; oba bi rada postala poslanca in morata pridobiti volivce, oba hočeta oblast nad svojimi hlapci; oba sta prepričana, da ju nihče ne zruši, oba sta 'kralja', toda obema se nekdo upre; Grozd še nima krvavih rok, Kantor jih ima, vendar v to nihče ne verjame, ker imajo koristi od njega, je torej zločinec, kar Grozd še ni, itd. (do 2 + do 2) 4 točke
25. Molièrov Tartuffe; Ščuka: Kdo ve, kaj je čednost in kaj je greh? (1+1) 2 točki

26. Npr.: komično-satirično karikiranje, frazerstvo, podobne situacije (sposojanje oziroma podkupovanje); v obeh goljufije, v Revizorju so vulgarne, materialne, oblastne goljufije za lastne koristi, v Blagru je ideološka; osrednji / naslovni dramski lik pride v neko tuje okolje, v katerem hoče ali mora uveljaviti svojo voljo, dogajanje zaplete, vznemiri in ko odide, je dogajanja tudi konec; pri Gogolju ga imajo za revizorja, pri Cankarju za pomembno, vplivno osebnost, ki bi jim lahko dvignila vpliv in pomagala zmagati na volitvah; prvega podkupujejo, drugega hočejo politično izkoristiti; v obeh se razkrivajo korupcija, nemoralna in zloraba oblasti novopečenih oblastnikov; v obeh je dramaturgija podobno zaokrožena itd. (1+1) 2 točki
27. Dramaturgija je veda o drami in gledališču, ki dramsko besedilo razume kot besedilo, namenjeno gledališki konkretizaciji, uprizoritvi. 2 točki
28. Npr.:
- Peter: prišlek, razbojnik, se okoristi s Šentflorjanci, ki mislijo, da je sirota, igra siroto, vznemiri Šentflorjance itd.
- Hlestakov: prišlek, lopov, se okoristi z gubernijci, ki mislijo, da je revizor, vznemiri meščane nekega gubernijskega mesta, ko se po naključju ustavi v njem, igra vlogo revizorja itd.
- Gornik: prišlek, fini lopov s slugo, vznemiri trško gospodo, ki je vsa vneta za "narodov" blagor v predvolilnem času, nima koristi, poizkuša igrati vlogo pomembne osebe itd. (do 2 + do 2 + do 2) 6 točk
(Točkujemo tudi posamezne lastnosti likov.)
29. Npr.: lahkotnejše, zabavno dogajanje, ki z različnimi strategijami, šalami, duhovitostmi razkriva in smeši splošne slabosti in napake, s presenetljivimi obrati oziroma rešitvami zbuja smeh, rešuje predsodke, delno poučuje; smešni, nevedni komedijski liki se nam smilijo, jih pomilujemo, jim pa k sreči nismo enaki; osrednji komedijski lik na koncu ne propade, ampak najde pomiritev ali zadoščenje, drugi liki so pogosto tipizirani, hitro menjajo vloge, položaje, kazni jih neka napaka, so nedosledni, nemočni, smešni na zunaj in na znotraj, nimajo trdne identitete, manj so verjetni, padajo v naključja, zaplete, pretvare, spletke; dejanja pogosto niso v skladu z besedami, tako kakor ne videz z resničnostjo; komedija je "ubesedeni prostor pojavljanja komičnega" (Esslin), kaže spopad različnih tipov legitimnega znotraj legalnega (Kos), kaže samopreiskovanje človeka, ki poskuša ubežati razumski utesjenosti; napake v komedijskem svetu niso usodne, čeprav bi se zaradi njih dogajanje lahko dramatično zapletlo; brani se nekaj, kar izginja, a noče izginiti in se trdovratno, trmasto hoče ohraniti v življenju, npr. kakšna navada, model obnašanja, vrednota, a konec je srečen, osrečujoč, vesel, lahko celo s pesmijo; vse je preprostejše kakor v tragediji, vsakdanje; govori se v prozi itd. (1 + 1) 2 točki
30. Npr.: klepetavost, več identičnih likov, pretiravanje, jezikovno odpevanje, žaljenje, pretirana vpljudnost, besedna igra, hinavščina, oponašanje, posmehovanje, nenavaden odziv, zalezovanje, zapeljevanje, paralelizem, pretvarjanje itd. (1 + 1) 2 točki
(Točkujemo le 2 pravilni podčrtavi.)
31. Npr.: jedka ironija, ostro kazanje znakov družbene anomalije in odklonov, bičanje posameznih napak, posmehljiva, a tudi resnobna kritika, grajanje neumnosti, hipokrizije itd. 1 točka
32. NE; slovenska komediografija se je rodila z obema Linhartovima komedijama oziroma veseloigramama Županovo Micko in komedijo Ta veseli dan ali Matiček se ženi. (1 + 1) 2 točki
33. a. 1 točka